

– et aktuelt læremiddel
i tidsskriftform

Norsknytt

ISSN 0801 5368

- Kunnskap i kolonner
- Ordforklaringer
- Feilsamling
- Leselogg
- Vurdering i Kunnskapsløftet
- Egenvurdering av rettskrivning
- Rettskrivningstabeller
- Svenske spårbloster

- Norske språkblomster
- Preposisjoner
- Nynorskbingo
- Sammensatte ord
- Tverrfaglighet i K06
- Kortfilmer 2007
- Bindebokstaver og bindestrek
- Masse kryssord

Norsknytt

gir variasjon og liv til norskundervisninga

NORSKFAGET/NORSKNYTT:

Årgang 1990:	«Norsknytt 1/90, 2/90 og 3/90»	50,-
Årgang 1991:	«Norsknytt 1/91, 2/91 og 3/91»	50,-
Årgang 1992:	«Norsknytt 1/92, 2/92, 3/92 og 4/92»	50,-

NORSKFAGET/NORSKNYTT:

Årgang 1993:	«Norsknytt 1/92, 2/92, 3/92 og 4/92»	200,-
Årgang 1994:	«Norsknytt 1/92, 2/92, 3/92 og 4/92»	200,-
Årgang 1995:	«Norsknytt 1/92, 2/92, 3/92 og 4/92»	200,-
Årgang 1996:	«Norsknytt 1/92, 2/92, 3/92 og 4/92»	200,-
Årgang 1997:	«Norsknytt 1/92, 2/92, 3/92 og 4/92»	200,-
Årgang 1998:	«Norsknytt 1/92, 2/92, 3/92 og 4/92»	200,-
Årgang 1999:	«Norsknytt 1/92, 2/92, 3/92 og 4/92»	200,-
Årgang 2000:	«Norsknytt 1/92, 2/92, 3/92 og 4/92»	200,-
Årgang 2001:	«Norsknytt 1/92, 2/92, 3/92 og 4/92»	200,-
Årgang 2002:	«Norsknytt 1/92, 2/92, 3/92 og 4/92»	200,-
Årgang 2003:	«Norsknytt 1/92, 2/92, 3/92 og 4/92»	200,-
Årgang 2004:	«Norsknytt 1/92, 2/92, 3/92 og 4/92»	200,-
Årgang 2005:	«Norsknytt 1/92, 2/92, 3/92 og 4/92»	200,-
Årgang 2006:	«Norsknytt 1/92, 2/92, 3/92 og 4/92»	200,-

NB: Porto og forsendelseskostnader kommer i tillegg.

Ønskes et større antall av enkelte hefter, be om pristilbud

Send bestillingen til:

**Norsknytt
Postboks 303 Levanger
7601 LEVANGER**

Eller bruk epost:

post@norsknytt.no

NESTE NUMMER:

Før jul kommer Norsknytt ut med et dobbelnummer med særlig stor vekt på den nye grammatikken som er anbefalt av Utdanningsdirektoratet og Språkrådet.

Utgiver: Norsknytt ANS

Redaksjon: Norsknytt, Øystein Jetne, Landingsveien 86, 0767 OSLO

Abonnement: Norsknytt, postboks 303, 7601 LEVANGER (tlf. 917 73 534)

Epost: post@norsknytt.no – Internett: www.norsknytt.no

Redaktør: Øystein Jetne © Kopiering av stoff som er tilrettelagt for elever, er tillatt.

Årsabonnement (fire numre per år): 440,- kroner

Norsknytt

Skoleåret 2007/2008 bringer med seg nyheter på eksamsfronten. For første gang skal ungdomsskoleelevene ha én skriftlig eksamensdag i norsk – med hovedmålet og sidemålet på samme dag. Ordningen ble vedtatt av Stortinget etter et initiativ fra utdanningsminister Kristin Clemet.

I etterkant har mange spurt seg om motivet som lå bak forslaget om ny eksamensform. Var hensikten så enkel som at myndighetene ønsket å spare penger? Eller er det slik at den nye eksamensformen er et fordekt forsøk på å redusere sidemålets betydning i norskfaget? Opprinnelig var det jo slik at karakteren i sidemålet lå an til å forsvinne med innføringen av LK06 ...

I norsklærerkretser har det vært lite begeistring å spore for den nye eksamensformen. Er det egentlig riktig å presse elevene til å skrive to tekster på én dag – på to målformer og i to forskjellige sjanger? Har vi ikke i alle år sagt at det kreves fem minst timer å produsere en skikkelig god tekst? Norsk skole har utmerket seg internasjonalt ved sin sterke vektlegging av langsvarsoppgaver. Vi har rett og slett lært elevene våre å skrive godt og langt. Hvorfor kan vi ikke ta vare på de tradisjonene som fungerer godt?

La oss håpe at Stortinget og Utdanningsdirektoratet finner tilbake til den gamle løsningen med to eksamensdager. Skal vi forsikre oss om at sidemålet blir tatt alvorlig, er det viktig at sidemålet får sin egen eksamensdag! Ordningen med en sakprosadag og en skjønnlitterær dag bør også videreføres, for med den ordningen fikk vi en bedre balanse mellom hovedsjangrene i norskfaget. Kanskje vi også få en ordning der elevene skriver for hånd den ene eksamensdagen og på datamaskin den andre dagen?

Den nye eksamensordningen representerer ett skritt tilbake når det gjelder prosessorientert skriving. I forrige skoleår fikk elevene lov til å utforme sine egne oppgaver ut fra et oppgitt tema. I dette skoleåret får elevene utlevert oppgaver på selve eksamensdagen. Resultatet blir en mer rettferdig eksamensordning. Det vil ikke lenger være sånn at elevenes hjemmebakgrunn (les hjelpende foreldre) får avgjørende betydning. Vi vil heller ikke oppleve at noen norsklærere går svært langt i sin veiledning til elevene, mens andre norsklærere lar elevene klare seg helt på egen hånd. Og vi vil ikke oppleve at noen skoler lar elevene bruke omfangsrike notatark med ferdigskrevet tekst, mens andre skoler napper fyldige notatark ut av elevenes hender minutter før eksamenen skal starte.

Utdanningsdirektoratet og Kunnskapsdepartementet legger fram en helt ny pakke om eksamener og nasjonale prøver et stykke ut på nyåret. Kanskje får vi allerede fra 2009 tilbake ordningen med to skrivedager? Muligens kan vi også få en svensk løsning: Skrivedagene får status som nasjonal prøve, mens selve prøveresultatet blir bakt inn i standpunkt-karakteren. I så fall kunne man slippe unna paradokset som lå innbakt i eksamensordningen i 2007 – nemlig at prøveformen er prosessorientert mens sensoren bare vurderer sluttproduktet.

KUNNSKAP I KOLONNER

Læreplanmål:

Elevene skal kunne bruke tekstbehandlingsverktøy til arkivering og systematisering av eget arbeid

Den nye læreplanen gir metodefrihet på mange områder. Men det er ingen tvil om at elevene bør bruke tekstbehandlingsprogrammer med tabellfunksjon i norsktimene.

Hvordan kan vi jobbe med digitale ferdigheter i norskfaget? Opplever vi at norskfaget blir spist opp av en overdreven satsning på data, eller kan datamaskinene gi norskfaget et nytt løft?

Norsknytt presenterer i dette nummeret ulike måter å bruke datamaskinen på i norskfaget. Vi har tatt utgangspunkt i ett av de nye læreplanmålene for 10. trinn i LK06: «Elevene skal kunne bruke tekstbehandlingsverktøy til arkivering og systematisering av eget arbeid.»

Elevene skal ikke stille med blanke ark fra barneskolen, for også der finnes det krav om digitale ferdigheter. Sjuendeklassingene skal nå kunne «bruke digitale verktøy i skriveprosesser og i produksjon av interaktive tekster», og de skal kunne «bearbeide digitale tekster og drøfte virkningene».

Etter VG1, første år på videregående, skal elevene kunne «bruke dataeknologien til å arkivere og systematisere tekster». Ordlyden likner på målet for ungdomsskolen, men norsklærerne på ungdomsskolen kan klare seg med Word eller liknende programmer. Det ligger i kortene at elevene (og lærerne!) på videregående bør beherske andre programmer i tillegg.

Hvordan bruke datamaskinen fornuftig?

De aller fleste ungdomsskoler har etter hvert fått en brukbar datamaskinpark, og bruksmålene er mange:

- Elevene kan for eksempel søke på nettet etter stoff og på den måten bruke datamaskinen som en **oppslagsbok** eller en **lesebok**.
- Elevene kan løse drilloppgaver på ulike nettsteder og bruke datamaskinen som en **aktivitetsbok**.
- Elevene kan lage tekstene sine i et tekstbehandlingsprogram og bruke datamaskinene som en **skrivebok**.
- Elevene kan med hjelp fra læreren lage sin egen regelbok eller **elevbok**.

På de neste sidene ser du forslag til hvordan elevene kan bruke tekstbehandlingsprogrammer for å lage egne begrepssamlinger, feilsamlinger og leselogger. Felles for alle disse teksttypene er at de inneholder tabeller.

Tabellsnekring som læringsstrategi

Hvordan kan vi lære elevene våre å lære? Den nye læringsplakaten sier at elevene skal stimuleres til å utvikle egne læringsstrategier. Én måte å gjøre dette på, er nettopp å arbeide med tabellsnekring som læringsstrategi.

Mange lærere har god erfaring med å bruke kolonnenotater, det vil si notater skrevet ned i tabellform. Inneholder tabellen to kolonner, snakker vi om «tokolonnenotat». Inneholder tabellen tre kolonner, snakker vi om «trekolonnenotat».

Poenget er at elevene skal gjenskape informasjon i et annet format enn det opprinnelige. Når elevene skriver inn faktaopplysninger i et kolonnenotat, må de delta aktivt i sin egen læringsprosess, for de skriver ikke *av* opplysninger direkte fra kilden: De må *omskrive* opplysningene før de havner i tabellen.

Fordypningsarbeid på data

Læreplanmålet om å bruke tekstbehandlingsprogrammer for å arkivere og systematisere eget arbeid kan oppfylles på flere måter. For eksempel vil norsklærere med god grunn kunne hevde at arbeid med digital mappevurdering vil falle inn under læreplanmålet.

Norsklærere kan også kombinere det nevnte læreplanmålet med læreplanmålet om at elevene skal gjennomføre tre store fordypningsarbeider i norskfaget (språklig tema, litterært tema eller forfatterskap). Det ene av disse arbeidene kan utmerket godt være en tekst skrevet i et tekstbehandlingsprogram, der elevene får brukt funksjoner både for innhold og stikkordsregister. I den samme slengen vil elevene måtte forholde seg til et hierarki av overskrifter, og en slik utfordring vil i det minste innebære en viss systematisering av eget arbeid!

Ordbok som kolonnenotater

Hvorfor sliter elever med å forstå tekster? Årsakene er mange og sammensatte. For en del elever kan arbeid med å utvide ordforrådet være det mest effektive botemidlet.

Ungdomsskoleelever møter nye ord i mange fag. For å henge med i fag som samfunnssfag, naturfag og krl, er det helt nødvendig å jobbe godt og grundig med begrepsapparatet. Det samme gjelder for norskfaget, for også dette faget har en mengde faguttrykk som bør læres.

Når elevene møter vanskelige uttrykk i en fagtekst, kan elevene der og da ha stor nytte av å slå opp de vanskelige uttrykkene i en god ordbok. Men ikke alltid er ordforklaringene til å forstå, og ikke alltid sitter ordforklaringen klistret i hjernen til neste gang uttrykket dukker opp. Skal faguttrykk bli en del av elevenes vokabular, er det viktig at elevene får diskutert hva ordene innebærer, og det er også viktig at elevene får brukt ordene selv.

Hvis elevene skriver ordforklaringer i kladdeboka, kan elevene oppfatte at de skriver i «glemmeboka», for det er langt fra alle elever som er

flinke til å ta vare på gamle kladdebøker. Hvis elevene blir vant til å skrive inn ordforklaringer i et tekstbehandlingsprogram, er det mye lettere for dem å hente fram igjen ordforklaringene – og eventuelt føye til nye.

Nedenfor viser vi ulike måter å bruke tabellverktøyet på når formålet er å lage en mini-ordbok. Velges samme tabelltype fra gang til gang, blir det lettere å samle alle tabellene i ett dokument. Men kanskje synes både elever og lærere at det er morsomt og hensiktsmessig med litt variasjon?

For å få plass til flere kolonner i hver tabell, kan elevene for eksempel endre på skriftypen, skriftstørrelsen eller sideformatet (skifte fra stående til liggende format). Elever som er flinke på data, kan også legge til link til dokumentet, sånn at de kan klikke seg fram og tilbake i dokumentet, for eksempel fra et ord i en ordforklaring til ett av oppslagsordene.

Eksempel 1

Begrep:	Tegn:	Bruksområde:
Bueparentes	( )	Parentes som skiller ut tilleggsopplysninger og kildehenvisninger
Hakeparentes	[ ]	Parentes som brukes ved utelatelse: «Jeg er [...] aldri mett.»
Bindestrek	-	Kort strek som brukes for å binde sammen ulike deler av ett ord, for eksempel «1994-årgangen», «ikke-røyker», «pc-en», «Fotball-Norge»
Tankestrek	—	Lang strek som brukes blant annet ved innskudd, kunstpauser, replikker, idrettsresultater og periodebeskrivelser: «Jeg falt – igjen», «– Nei, ikke nå», «Lyn–Odd 3–1», «i årene 2004–2008»

Eksempel 2

Begrep:	Ordforklaring:	Eksempletning:
Dokketeater	Teater med dokker på scenen i stedet for skuespillere. De vanligste typene er marionetter, hånddokker og stangdokker.	Nordmannen Ivo Caprino kunne kunsten å lage dokketeater.
Improviser	Arrangere i all hast; frambringe noe på stående fot.	Hvis du glemmer hva du skal si, eller medskuespilleren sier noe helt annet enn han egentlig skulle ha sagt, er det en stor fordel å kunne improvisere!
Selvspill	Form for skuespill der skuespilleren spiller seg selv foran et publikum – men med lov til å overdrive og til å dikte på sin livshistorie.	Når en mann spiller selvspill, lager han skrøner om sitt eget liv.

Eksempel 3

Begrep:	Ordforklaring:	Tema:
Kronolekt	Talemål typisk for en bestemt aldersgruppe	Språk
Eventyr	Fantasifull, oppdiktet fortelling uten opplysninger om tid og sted	Sjanger
Romantikken	Litterær periode i første halvdel av 1800-tallet	Litteraturhistorie

Feilsamling i tabellform

Hvordan kan elevene arbeide godt og systematisk med rettskrivning i sine egne tekster? For både sterke og svake elever kan en feilsamling være til stor hjelp.

Diskusjonen har lenge gått om hvilken effekt norsklærerens rødblyant har på elevenes skrivelyst og skriveferdigheter. Hjelper det å markere feil i elevenes tekster, eller er det sånn at elevene umiddelbart glemmer hva en norsklærer har kommentert? Hva kan man eventuelt gjøre for at elevene skal lære mer av sine feil?

Et vanlig tips til elever med skrivevansker er at de bør prøve å samle på ordene som de har stavet feil. Tanken bak en feilsamling er nemlig en helt annen enn å dokumentere hva eleven ikke har fått til. En feilsamling som eleven jobber med over flere år, vil snarere dokumentere det motsatte. En elev som ser tilbake på de feilene som ble begått året i forveien, vil ofte undre seg over sitt gamle nivå. «Gjorde jeg virkelig slike feil for bare ett år siden?» kan eleven spørre seg.

Elever kan oppleve det som motiverende å samle feil i en tabell i Word eller et tilsvarende program. For det første kan data være morsomt i seg selv. For det andre er det enkelt å endre på tabellens innhold og utseende når man jobber på data.

Elever som jobber med feilsamlinger over tid, opplever som regel at noen av feilene deres har det

med å dukke opp gang etter gang. Slike oppdagelser kan motivere elevene til å bruke feilsamlingen også når de utarbeider nye tekster. Feilsamlingen kan da brukes som en huskeliste eller en miniordbok med ord som elevene bør passe ekstra nøye på. Ikke minst på tentamener og eksamener kan det være lurt å innlemme en slik liste i regelboka.

Svake elever kan trenge hjelp til å plukke ut hvilke ord som passer inn i en feilsamling. Kanskje kan det være lurt om eleven legger vekt på de mest brukte ordene i en startfase. Og helt sikkert bør det understrekkes at slett ikke alle språkfeil passer inn i en feilsamling, for noen feilen kan gå ut på at ord er forvekslet (å/og), ikke at de er galt stavet.

For at det skal være mulig å sortere ordene etter både stavemåte og dato, er det et viktig poeng at dato'en skrives i tråd med den nye internasjonale standarden for datering: årstall-måned-dato. Bakgrunnen er at datamaskinen sorterer etter de første sifrene i dato'en. Skrives dato'en på «gamlemåten» (11/9-07), med dagen i måneden først, blir det vanskelig for eleven å få oversikt over sin egen rettskrivningshistorie. (Datamaskinen vil sidestille 11. januar med 11. august, osv.)

Evas feilsamling <small>sortert etter dato</small>		
Slik skrev jeg ordet:	Dato:	Slik skal det skrives:
karnsjø	2007-09-11	kanskje
akurat	2007-09-11	akkurat
aldrig	2007-09-11	aldri
intresang	2007-10-15	interessant
son	2007-10-15	sånn

Evas feilsamling <small>sortert etter riktig stavemåte</small>		
Slik skrev jeg ordet:	Dato:	Slik skal det skrives:
akurat	2007-09-11	akkurat
aldrig	2007-09-11	aldri
interesang	2007-10-15	interessant
karnsjø	2007-09-11	kanskje
son	2007-10-15	sånn

En selvsorterende leselogg

Når leseloggen overføres fra papir til data, blir det lettere for elevene å legge til nye titler etter hvert, samtidig som de leste tekstene kan ordnes på ulike måter.

Mange elever synes det er gøy å holde styr på hvilke tekster de har lest. Ved å lage en leselogg, dokumenterer elevene på en enkel og grei måte hva de har lest på ulike tidspunkter. Loggene kan være et fint utgangspunkt for samtaler, både elevene imellom og mellom elever og voksne.

Elevene kan oppleve loggen som verdifull også for sin egen del. Noen lesehestar vil hevde at et menneske er summen av de tekstene som dette mennesket har lest: En samling leseloger vil i så fall gi en temmelig presis beskrivelse av hva slags elever klassen består av!

Mange mulige kolonneoverskrifter

Hva kan en leselogg inneholde? Tabellene nedenfor antyder noen svar: Forfatternavn og tittel hører med. Elevene kan dessuten bli mer bevisste på sjanger og sjangerproblematikk ved å føre på sjanger, og de kan øve opp sin litteraturhistoriske forståelse ved å føre opp årstall - og eventuelt litterær periode.

Kan en logg inneholde refleksjon rundt de tekstene, eventuelt små sammendrag? Ja, i en datatabell kan kolonner slettes og legges til!

En logg uten datoer er ingen ordentlig logg. Hvis elevene allerede i åttendeklasse begynner å føre opp hvilke tekster de leser, får de en omfattende liste til slutten av tiende klasse. En slik liste er ikke bare av typen «kjekt å ha». Lista kan fungere som en form for

repetisjon, der elevene kan lettere finne fram igjen tekster som de vil bruke i en litterær fordypning eller under en eventuell muntlig eksamen.

En øvelse i seg selv kan det være å sortere tekstene i forhold til de seks litterære temaene som er nevnt i læreplanen. Hvilke tekster handler om løgn og sannhet? Hvilke handler om makt og motmakt?

Sorteringsmuligheter på data

Det morsomme med leseloger på data, er at vi kan la datamaskinen sortere tabellene. Eleven kan selv velge hvilken kolonne som skal være utgangspunkt for sorteringen: En tabell som i utgangspunktet er sortert etter når tekstene er blitt lest, kan på null komma null sorteres etter forfatternavn og/eller sjanger.

Læreplanen legger opp til denne formen for elevaktivitet: «Elevene skal kunne bruke tekstbehandlingsverktøy til arkivering og systematisering av eget arbeid».

Selv om tabeller er et viktig tekstformat i det virkelige liv, finnes det ikke noe skolefag med et klart definert ansvar for tabellene. Men tar vi utgangspunkt i de grunnleggende ferdighetene, finner vi raskt ryggdekning for å arbeide grundig med tabeller. Elevene lærer å skrive i tabellformat, de lærer å lese tabeller, og de lærer IKT. Dessuten kan tabellsnekring være en utmerket læringsstrategi, slik vi tidligere har vært inne på.

Petters leselogg – alle tekster

Forfatter:	Tittel:	Sjanger:	Skrevet:	Lest:	Karakter:
Birkedal, Arnt	Me seier god natt framfor trappa	Dikt	1996	2007-09	5
Kalvø, Are	Ekspeditrisefobi	Kåseri	1994	2007-10	5
Lindell, Unni	Anna+Didrik=Baby	Roman	2005	2007-08	6
Torkelsen, Per Inge	Idrettsfolk e galne ...	Kåseri	1992	2007-10	4
Wahl, Mats	Den usynlige	Roman	2000	2007-08	5

Saras leselogg: Løgn og sannhet

Forfatter:	Tittel:	Sjanger:	Skrevet:	Lest:	Karakter:
Lindell, Unni	Anna+Didrik=Baby	Roman	2005	2007-07	6
Mubashir, Noman	Mitt liv som Ola Noman	Humorbok	2004	2006-02	6
Wahl, Mats	Den usynlige	Roman	2000	2007-08	5
Nærum, Knut	Norsk litteraturhistorie	Humorbok	2001	2006-02	4
Ibsen, Henrik	Vildanden	Skuespill	1884	2006-04	2

Vurdering og ny læreplan

De nye vurderingskriteriene for LK06 lar vente på seg. Helt taust er det likevel ikke fra Utdanningsdirektoratet, som vil rydde opp i karaktersettingen.

Som kjent har Utdanningsdirektoratet satt i gang fire pilotprosjekter når det gjelder vurdering i forhold til den nye læreplanen. I første fag er fire fag plukket ut: samfunnsfag, matematikk, mat og helse – og norsk. Ulike skoler er allerede godt i gang med å utvikle kriterier som passer sammen med den nye læreplanen og den nye tenkningen omkring karaktersettingen.

Et vesentlig poeng er at de nye kriteriene skal beskrive hva elevene faktisk kan på de ulike nivåene. Det er altså ikke slik at lærere skal beskrive hva elevene **ikke** kan når de begrunner sine karakterer overfor elevene.

Hvis oppgaven er å beskrive rettskrivningen til en treerelev, bør man for eksempel skrive at eleven «i stor grad mestrer å stave lydrette ord riktig» fremfor å skrive at eleven «i liten grad mestrer å stave lydstridige ord på riktig måte».

Kompetanse blandes med atferd

Utdanningsdirektoratet legger også stor vekt på å tydeliggjøre skillet mellom kompetanser og atferd. I boka «Vurdering og læring i en elevaktiv skole» fra 2006 skriver Erling Lars Dale og Jarl Inge Wærness at to av tre lærere legger mest vekt på innsats når de setter karakterene sine. Dermed belønnes de elevene som hele tiden «gjør noe», selv om prestasjonene ikke står i stil med innsatsen.

Beskjeden fra Utdanningsdirektoratet er at det eneste gangbare er å knytte karakterene til hva elevene faktisk presterer i fagene. En elev skal ikke få god karakter fordi han eller hun er «aktiv i timen», for da beskrives atferd – ikke faglige prestasjoner.

Det skal altså ikke være slik at elever som går i svært aktive klasser, skal straffes for at de sjeldent kommer til orde. Det er ikke antall innlegg eller replikker i løpet av skoleåret som skal være utslagsgivende, men hva elevene sier og hvordan de sier det. De nye signalene fra Utdanningsdirektoratet vil nok være særlig populære blant gutter som er litt «på og av» i forhold til aktivitet.

Nytt om mestringsbeskrivelser

På mange lærerværelser har det vært vanlig å knytte karaktergivningen til kognitive nivåer, for eksempel ved at finneoppgaver knyttes til de laveste karakterene mens vurdering knyttes til de høyeste nivåene. Heller ikke denne praksisen er direktoratet fornøyd med. Elever med enorm breddekunnskap må kunne belønnes med høye karakterer selv om de skårer middels både på forståelse og vurderingsevne.

En trøst kan det være at den enkelte skole ikke trenger å utarbeide kjennetegn for måloppnåelse til hvert eneste læreplanmål, for lærere kan slå sammen mål. Men elevene skal hele tiden vite hvordan de blir vurdert!

Egenvurdering av rettskrivning

Rettskrivningsreglene utgjør ingen uendelig mengde med påbud og forbud. Får elevene hjelp til å kartlegge hvor mange regler de faktisk behersker, kan de styrke selvtilliten.

Norskclærere og dansklærere har mye felles, men noe er helt ulikt. Mens norskclærere på ungdomstrinnet i stor grad har lagt bort diktaten som prøveform, avholder danskene hvert år en timelang eksamen i rettskrivning for sine avgangselever.

Når lærere og elever skal forberede seg til rettskrivningsprøven, er en rettskrivningstabell et viktig hjelpemiddel. Her er det mulig å fylle inn felter for å skape oversikt over hvilke regler eleven kan godt, hvilke regler eleven kan halvveis – og hvilke regler eleven ikke behersker i det hele tatt. Oversikten gjør det enkelt for elever og lærere å peke ut hvilke områder elevene bør arbeide grundigere med.

På de neste to sidene bringer Norsknytt en norsk versjon av rettskrivningstabellen. Meningen er at tabellen kan følge elevene gjennom tre år, men tabellen kan også ha nytteverdi for kortere tidsperioder. Kodingen får elever og lærere bli enige om i fellesskap, men en mulighet kan være at elevene setter inn et plusstegn for hver regel som de mener at de behersker, et spørsmålstejn for regler som de er usikre på, og et minustegn for regler som de føler at de så avgjort ikke behersker. Etter hvert som elevene arbeider med språkreglene, vil de kunne fylle inn

stadig flere plusstegn – og det blir da synlig for dem både hva de kan og hva de har lært.

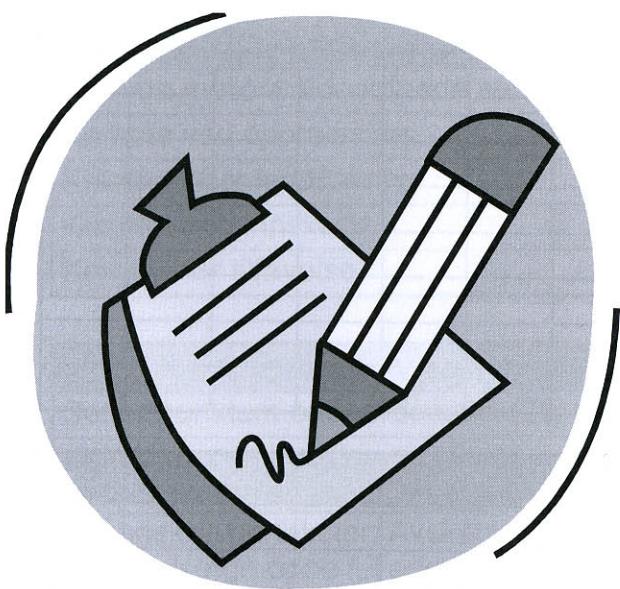
I teorien kan læreren fylle ut rettskrivningskjemaet like gjerne som eleven. Men slikt tar tid for læreren, og eleven kan ha nytte av selv å reflektere rundt sin rettskrivning. Vurderingen blir uansett mye basert på skjønn!

Tre feiltyper

Rettskrivningstabellen omfatter rimeligvis ikke alle typer feil, men den dekker mange feil av den typen som danskene kaller for *systemfeil*. Denne feiltypen representerer brudd på skriveregler som kan knyttes til for eksempel grammatikk og lydlære.

En annen type feil, er *slurvefeil*. Også denne feiltypen kan skape støy for leseren, men feiltypen sier ikke så altfor mye om elevens generelle rettskrivningsferdigheter.

En tredje type feil, er *sjeldne-ord-feil*. Heller ikke denne feiltypen regnes som så alvorlig som systemfeilene. Når lærere retter elevtekster, bør ikke elevene trekkes veldig mye for at de har noen få sjeldne-ord-feil, for det er litt bra at elevene prøver seg på ord som ikke er av de aller vanligste.

Visste du at ...

- Thea, Emma og Sara var de mest populære navnene på nyfødte jenter i 2006? De mest populære guttenavnene var Jonas, Mathias og Alexander.
- det svenske regjeringskanselliet har fått beskjed å skrive «ska» istedenfor «skall»? Endringen trådte i kraft fra september 2007.
- PISA-rapporten for 2006 offentliggjøres tirsdag den 4. desember? Denne gangen vil elevenes ferdigheter i naturfag bli mest kartlagt, men det kommer også nye tall som beskriver hvor godt norske 15-åringer leser (1990-kullet).
- Utdanningsdirektoratet har offentliggjort eksemploppgaver i norsk? Oppgavene ligger på direktoratets hjemmesider.

Rettskrivingsskjema for _____

Stor forbokstav	Høst 8. trinn	Vinter 8. trinn	Vår 8. trinn	Høst 9. trinn	Vinter 9. trinn	Vår 9. trinn	Høst 10. trinn	Vår 10. trinn
Stor forbokstav etter punktum								
Stor forbokstav etter kolon hvis det som kommer etter kolon, er en ny setning								
Stor forbokstav i egennavn (Molde)								
Stor forbokstav i tiltaleord (De/Dem)								
Liten bokstav i titler (adjunkt Sørensen)								
Liten bokstav i ukedager/måneder (mai)								

Orddeling	Høst 8. trinn	Vinter 8. trinn	Vår 8. trinn	Høst 9. trinn	Vinter 9. trinn	Vår 9. trinn	Høst 10. trinn	Vår 10. trinn
Enkeltord uten mellomrom (kjempefin)								
Tidsuttrykk med mellomrom (etter hvert, i morgen, til slutt)								
Skiller mellom «altfor» og «alt for»								
Skiller mellom «overalt» og «over alt»								
Rett orddeling ved linjeslutt (tro-fast, bru-ke, pen-sjo-nist)								

Lyd og skrift	Høst 8. trinn	Vinter 8. trinn	Vår 8. trinn	Høst 9. trinn	Vinter 9. trinn	Vår 9. trinn	Høst 10. trinn	Vår 10. trinn
Skiller hv/v (hvert/vært, hvete/vet)								
Skiller g/k (trengte/tenkte, sagt/vakt)								
Skiller o/u (stol/sukker, rose/rumpe)								
Skiller e/æ (her/hær, vert/vært)								
Skiller å/o (gås/tog, gått/godt)								
Skiller j-lyder (jente, hjul, gjest, geit)								
Skiller kj-lyder (kjøtt, kino, tjue)								
Skiller skj-lyder (skje, ski, geni, sjef)								
Får med stum d (brød, rød, sende)								
Får med stum t (eplet, huset, gjerdet)								
Får med stum g (heldig, lykkelig)								
Skiller in-/inn- (insekt/innsats)								
Skiller al-/all- (aldri/alltid)								
Skiller -ene/ende (løpene/løpende)								

Riktig verbbruk	Høst 8. trinn	Vinter 8. trinn	Vår 8. trinn	Høst 9. trinn	Vinter 9. trinn	Vår 9. trinn	Høst 10. trinn	Vår 10. trinn
Transitive verb (Han hengte seg)								
Intransitive verb (Jakka hang)								
Skiller mellom «satt» og «satte»								
Skiller mellom «synes» og «syntes»								
Skriver skar/bar - ikke skjærte/bærte								

Riktig antall bokstaver	Høst 8. trinn	Vinter 8. trinn	Vår 8. trinn	Høst 9. trinn	Vinter 9. trinn	Vår 9. trinn	Høst 10. trinn	Vår 10. trinn
Dobbeltkonsonant (fjell, ratt, billett)								
Bortfall av dobbelkonsonant i bøyde ord (stygg > stygt, sann > sant, tynn > tynt)								
Kjenner unntakene (fullt, visste, spiss)								
Bortfall av -e- i bøyde ord (søster > søstre, lærere > lærerne)								

«Kvalitetskennetegn»	Høst 8. trinn	Vinter 8. trinn	Vår 8. trinn	Høst 9. trinn	Vinter 9. trinn	Vår 9. trinn	Høst 10. trinn	Vår 10. trinn
Skiller mellom «å» og «og»								
Skiller mellom «da» og «når»								
Skiller mellom «de» og «dem»								
Skiller mellom «lenger» og «lengre»								
Skiller mellom «sine» og «deres»								
Skriver lave tall (1–12) med bokstaver								
Skriver ut forkortelser (for eksempel)								

TEGNSETTING

Avsnitt og marg	Høst 8. trinn	Vinter 8. trinn	Vår 8. trinn	Høst 9. trinn	Vinter 9. trinn	Vår 9. trinn	Høst 10. trinn	Vår 10. trinn
Deler opp teksten i naturlige avsnitt								
Markerer avsnitt med blanklinje/innrykk								
Skriver ny helsetning på den samme linjen som den forrige, hvis det er plass								
Bruker venstremarg								

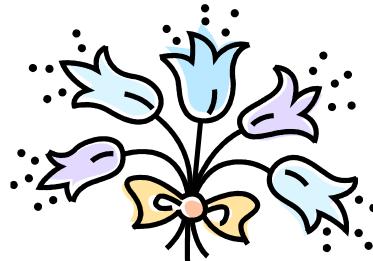
Kommareglene	Høst 8. trinn	Vinter 8. trinn	Vår 8. trinn	Høst 9. trinn	Vinter 9. trinn	Vår 9. trinn	Høst 10. trinn	Vår 10. trinn
Komma mellom sideordnede setninger								
Komma ved oppramsing								
Komma etter leddsetning								
Komma ved innskudd								
Komma før tilføyelse								

Andre tegnregler	Høst 8. trinn	Vinter 8. trinn	Vår 8. trinn	Høst 9. trinn	Vinter 9. trinn	Vår 9. trinn	Høst 10. trinn	Vår 10. trinn
Setter punktum etter ordenstall (28. mars)								
Veksler korrekt mellom punktum, utropstegn og spørsmålstegegn								
I håndskrevne tekster: Avslutter med anførelstegn oppe („Teddy”/”Teddy”)								
Riktig rekkefølge på tegnene når de står rett ved siden av hverandre («Hurra!» ropte «Teddy».)								

Svenske språkbloomster

Journalister er blant dem som skriver mest tekst i samfunnet vårt. Av og til hender det at ordene stokker seg, og da kan resultatet bli lettere komisk. Nedenfor har vi plukket språkbloomster fra svenske aviser. Din oppgave blir å oversette sitatene til gode og entydige norske setninger. Øv deg gjerne på svensk uttale mens du arbeider med oppgavene!

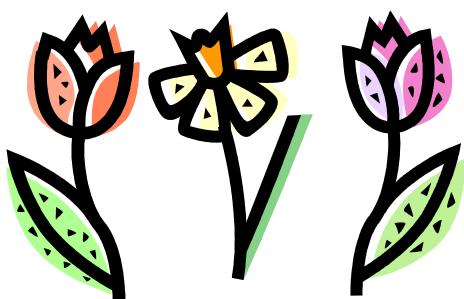
1. Manageren i Manchester United, Alex Ferguson, siklade på nya spelare.

10. Författare ser sällan ut eller uppträder som sine böcker.

18. Truckolyckor vanligast på jobbet.

11. Efter 47 år på havs botten fick Mårten Österberg sin vigselstring tillbaka.

13. Polisen i Åbo vill ha hjälp med rånsförsök.

2. Tjernobylbarnen lyste opp marknadsafton.

8. Hälften av alla bilar i Europa är dieselbiler. I USA är det tvärtom..

19. Ridskolen ökar avkastningen igjen.

16. Man anhållen misstänkt för mord på Finlandsfärja.

3. Ät inte margarin, äldre och gravida.

6. Jag fann massor av unga svenskar som varit här i femtio år.

19. Ridskolen ökar avkastningen igjen.

5. Färre olyckor med fulle förare.

22. Svenskar föll för skotten.

9. Räntorna sjönk nedåt.

14. Slakteri tar inte emot studenter.

15. Jägarna är rädda för att de parar sig med vargar.

12. Polisen tog knark för 1,2 miljarder.

4. SAS tappade passagerare i Sverige.

20. Svensk dömd till nio år i Norge.

7. För andra gången brann Gävles julbock. Det var inte första gången.

21. Ester misstänks förr 80 bankräkn i Tyskland.

17. 26000 sparkade inte tillräckligt.

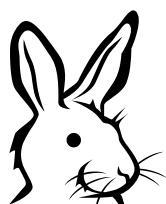
Norske Språkblomster

Ufrivillige morsomheter blir ofte kalt for språkblomster. Nedenfor har vi plukket språkblomster fra norske aviser. Får du til å formulere setningene på en bedre måte? Trenger du en ekstra utfordring, kan du prøve å sette ord på hvilke språkregler som er brutt i de noen av eksemplene!

7. Krasjet med rådyr på moped.

9. Forfulgt av ulv på ridetur.

5. Det blir som å skyte spurv med kaniner.

22. Nå er det på tide å brette opp armene!

2. Utrolig flaks hindret at en mann unngikk drukningsdøden.

12. Leverte bilen på verksted – sendt til opphugging.

17. Det ordet finnes ikke i mitt vokalabur.

3. Jeg håper at riktig mange har tatt plass foran tv-stolen.

11. Etter seks timer i lenker utenfor Stortinget kom statsministeren på besök.

19. To av likene var ille tilberedt.

6. Presidenten var en lur rev med mange åpninger.

4. Fire år gammel forlot kona ham.

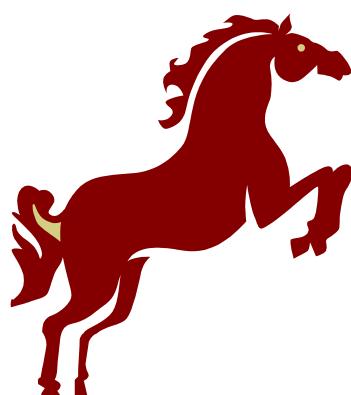
23. Kvinne funnet i skrent med hodeskader

21. Vi måtte bite i det sure gresset.

14. Slakteri tar inte emot studenter.

1. Regnværet på Østlandet torsdag har ført til skader på hus og biler i millionklassen.

13. Vi klarer å ri det i land!

16. Bill og Hillarys eneste barn, Chelsea, kom til verden etter flere mislykkede forsøk på å bli gravid.

20. Lyn irritert over at de syntes de skulle ha straffe.

DØGNET RUNDT

HVILKEN PREPOSISJON PÅSSER?

1. Fotballspilleren våknet fra en fæl drøm midt _____ natta.
2. Klokka tre _____ natta må jeg stå opp for å gjøre ferdig leksene.
3. Erlend spilte data _____ morges.
4. Natt _____ fredag sporet jernbanen av.
5. _____ natt drømte jeg at den siste isbjørnen druknet.
6. Presten snudde døgnet, så på en måte gjorde han natt _____ dag.
7. Vi må starte turen tidlig _____ dagen.

8. Gyda smilte _____ morgen _____ kveld.
9. Elektrikeren påstod at han jobbet døgnet _____.
10. _____ dagen er barna på skolen.
11. Jentene stod på _____ morgen _____ kveld.
12. Foreldre legger seg vanligvis før klokka 1300 _____ kvelden.
13. Klokka sju _____ morgenen våknet treåringen og ropte på kaptein Sabeltann.
14. Kjæresten hennes har sagt at han vil sende en sms _____ ettermiddag.
15. _____ dag skal jeg være hjemme for å rydde kjøleskapet.
16. Hvem er det som bråker sånn midt _____ svarte natta!?!?
17. Et stykke _____ formiddagen fikk vaktmesteren et raserianfall.
18. Gjermund har sagt han skal spille kamp _____ ettermiddag.
19. _____ natta, altså om et halvt døgn, er alt arbeidet unnagjort.
20. Kjære deg, Steffen, slik har det da vært _____ tidenes morgen!
21. Midt _____ dagen står sola høyt på himmelen.
22. Stjal han virkelig sykkelen din midt _____ lyse dagen?

STILBRUDD

Når vi skriver en tekst til noen, vurderer vi ofte hva slags ord vi skal bruke. Vi kan velge mellom positive og negative ord, og vi kan velge mellom hverdaglige og høytidelige ord. På skoleprøver kan lærerne be oss om å velge presise faguttrykk, mens vi sammen med venner heller bruker enkle ord og litt slentrete slanguttrykk. Og kanskje prøver noen av oss å snakke litt «finere» på et jobbintervju enn vi gjør på et slektstreff?

Ordvalg har med valg av stilnivå å gjøre. Blander vi sammen ord fra ulike stilnivåer, kan resultatet bli uønskede **stilbrudd**. Nedenfor ser du små tekststykker der forfatteren har tråkket litt feil ...

❶ Det var en gang en pike som var så doven og lat at hun ikke gadd gjøre noen ting, og spinne ville hun nå slett ikke. Det hjalp ikke en dritt at moren snakket til henne.

❷ Allerede som 23-åring slo herr Gösta Brant seg ned i vår kjære by, og det er med stor sorg vi registrerer hans bortgang. I en slik stund går tankene våre til Göstas kjerring og deres tre barn.

❸ En regnbue er en del av en sirkulær bu. Lyskilden kan være solen selv, men kilden kan også være en kunstig lyskilde eller solens speilbilde i en musestille innsjø.

❹ Som regel vert betongkonstruksjonar armert. Det vil seia at stålstenger vert støypte inn i betongen. Dette gjer vi fordi betongen er sprø og tåler strekkrefter kjempedårleg. Til saman vert stål og betong til armert betong, der betongen ber trykkreftene og armeringa strekkreftene.

❺ Det er dessverre min plikt å måtte meddele at Deres sønn de siste ukene har fremvist en form for oppførsel som ikke kan tolereres. Hvis Deres sønn ikke raskt viser evne og vilje til å forbedre sin oppførsel, vil utvisning bli neste skritt. Vi håper på din forståelse for vår reaksjonsmåte.

❻ Hva!?! Skal du også i dag klage på at regjeringa ikke gjør som vi vestkantbeboere ønsker? Finn på noe annet, min kjære Agnes! Nå har vi sittet i denne deilige solen hele aftenen uten en eneste bekymring. Kan vi ikke fortsette slik?

❼ I den første timen ville alle kæbene i klassen at vi skulle lage duste fjøler og smørkniver. Kunne vi ikke heller tasje noe ferdigproduserte greier i sjappa?

❽ Nå er jeg mørkka lei! Hver bidige dag er det jeg som må rydde opp. Rotinga til elevene tar aldri slutt!!! Skulle ikke tro at de hadde særlig vett i skolten når de ikke engang klarer å putte søpla i bøtten ...

❾ Visp egg og sukker til eggedosis. Bland i kveitemjøl og eventuelt vaniljesukker. Smelt og avkjøl stå og svelle i om lag 20 minutt. Rør i det kalde vatnet.

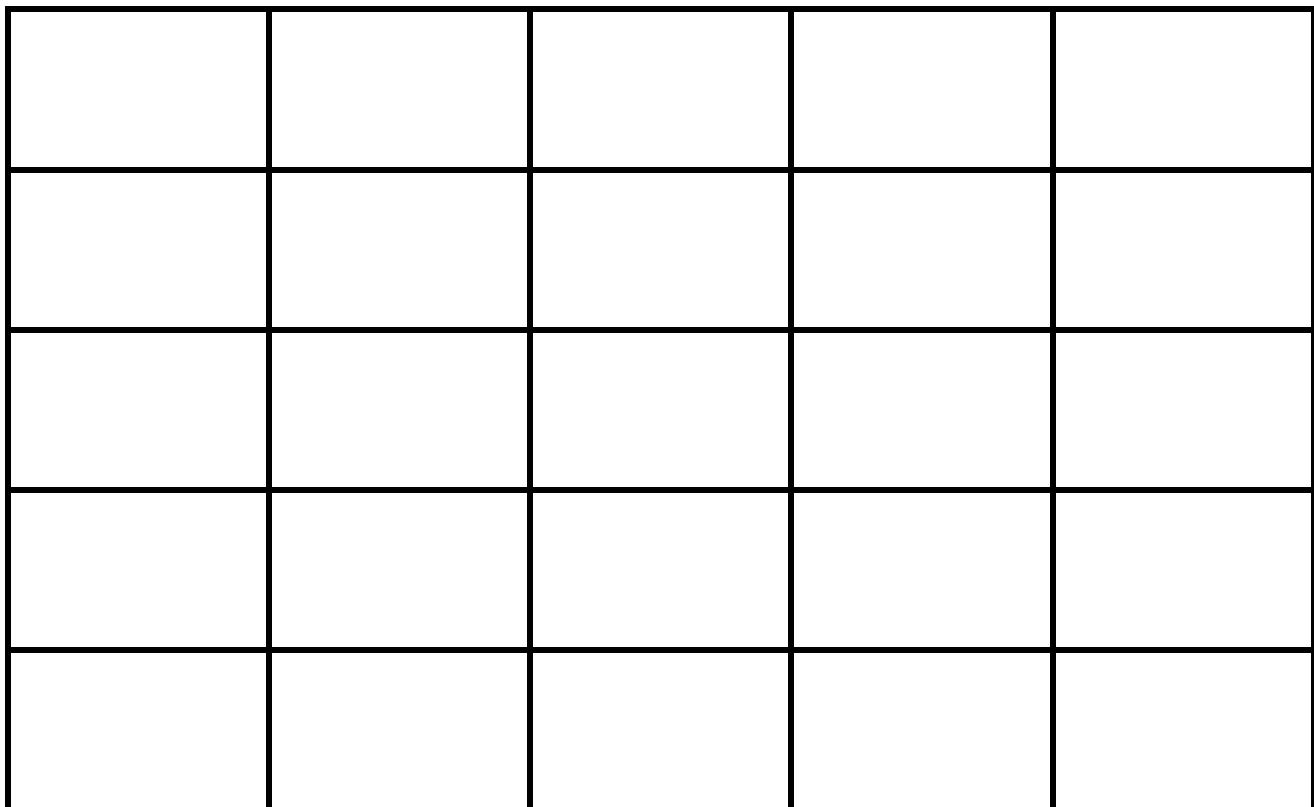
Varm jarnet. Ha i ei skei med røre.

❿ Kong Olav stridde manneleg. Han hogg til Torgeir fra Kvistad, som vi har nemnt før, tvers over andletet, og hogg sund naseskjermen på hjelmen og kløyvde hovudet nedanfor auga så det nesten gjekk av. Da han fall, repliserte kongen: «Er det ikkje sant som eg sa deg, Torgeir, at du ikkje skulle vinne i vårt neste møte?»

OPPGAVER

- ❶ Hvilket ord bryter med stilnen i de ulike tekststykrene?
- ❷ Hvilket ord (eller hvilken ordform) kunne forfatteren valgt isteden?
- ❸ Hvordan vil du beskrive stilnen i de ulike tekststykrene?

NYNORSKBINGO 2

Er det lenge sidan du har spelt bingo? Her får du ein ny sjanse! Reglane er slik:

1. Ovanfor ser du eit bingobrett med 25 blanke felt. Desse felta skal du fylle ut med nynorske ord, som du finn nedst på denne sida. Du har ikkje lov til å bruke det same ordet fleire gonger på det same bingobrettet.

2. Læraren les opp bokmålsvariantane av dei nynorske orda. Når du høyrer eit bokmålsord, må du prøve å tenkje deg fram til kva dette ordet heiter på nynorsk.

3. Når du har funne fram til det riktige nynorsk-ordet, blir neste oppgåve å finne ut om dette nynorskordet finst på bingobrettet ditt. Dersom du finn nynorskordet, set du eit stort kryss over ordet. Kryset skal fylle heile ruta.

4. Etter kvart som du får fleire og fleire kryss på bingobrettet, stig spenninga. Det er om å gjere å få fem kryss på rad, anten vassrett, loddrett eller på skrå. Når du oppdagar at du har fem på rad, roper du «BINGO».

5. Dersom du er den første som roper «BINGO», og du har kryssa av på riktig måte, har du vunne bingospelet. Dei andre spelar vidare, for å finne ut kven som kjem på andre plass og tredje plass, osv.

6. Andre bingovariantar finst også. Det er mogleg å kåre både loddrettvinnarar, vassrettvinnarar og fem-på-skrå-vinnarar. Men hugs på at det berre er lov å skrive med penn.

NYNORSKE ORD:

Berrfött	Gjere	Jamn	Løn	Røystesetel	Til dømes
Bryllaup	Gravferd	Kvalbiff	Løyndom	Samrøystes	Tilskot
Eigedom	Gutane	Kviskre	Mjølk	Semje	Urfolk
Ein	Heim	Lagnad	Månad	Skilnad	Vatn
Forureining	Ho	Lausunge	Omsyn	Skuldkjensle	Verknad
Føresetnad	Inst	Likeins	Prov	Storleik	Ytst

Dritgod mat og dritlekker dame (4)

Det er bra å variere språket, men sier vi «drit-» og «kjempe-» om alt, mister ordene etter hvert sin virkning – og vi går lei av ordene. Nedenfor får du hjelp til å lage sammensatte adjektiver, slik du kan finne dem i Bokmålsordboka. Sett strek mellom de forsterkende forleddene i venstre spalte og adjektivene i høyre spalte. Noen få steder kan flere ord passe sammen.

Forsterkende forledd	Adjektiv
bek	snar
blend	sterk
blikk	stille
død(s)	stor
fjell	stø
glo	sulten
gry	sunn
hår	sur
jette	svart
kjerne	sår
kliss	tett
knusk	tidlig
krutt	trist
ni	trøtt
pil	tynn
potte	tørr
potte	vakker
skrubb	varm
syl	våken
år	våt

Tverrfaglighet i LK06

Hvordan kan norskfaget og norsklærerne bidra til tverrfaglig samarbeid? Med LK06 er nye berøringspunkter dukket opp mellom norskfaget og de andre fagene.

Høsten 2007 har vi fått høre at allmennlærerens tid er forbi i norsk skole. Fra nå av er det sterke faglærere som gjelder, skal vi tro på presseoppslagene. Spørsmålet er om slike holdninger betyr kroken på døra for tverrfaglig samarbeid, eller om det først er med sterke faglærere at man kan håpe på høy kvalitet og tydelige krav i det tverrfaglige arbeidet.

Det nye læreplanverket sier lite om tverrfaglig samarbeid. Men det er innført grunnleggende ferdigheter på tvers av fag, og skal arbeidet med disse ferdighetene tas på alvor, må faglærerne samarbeide minst like mye som før. Norskfagets bidrag til tverrfaglige prosjekter bør nå være noe mer og noe annet enn at elevene skal trenere seg på å lese, å skrive eller å holde foredrag – for disse ferdighetene skal nå inngå i alle fag! Kanskje er det nå naturlig at flere av de tverrfaglige prosjektene skjer på norskfagets premisser?

Film- og magasinproduksjon i norskfaget?

Kunst og håndverk er nok det skolefaget som er blitt mest forandret med innføringen av Kunnskapsløftet. Mye av det praktiske islettet har forsvunnet, men til gjengjeld har det dukket opp et spennende hovedområde som er kalt «visuell kommunikasjon». Her finnes det klare bånd til norskplanens hovedområde «sammensatte tekster».

Kan elevene for eksempel produsere skriftlige tekster i norskfaget og etterpå arbeide med layout i kunst og håndverk? Eller kan et tverrfaglig samarbeid åpne for at elevene kan lage sine egne kortfilmer helt fra grunnen av? Kobles programfag på i tillegg, er det ikke noe i veien for at elevene lager elevbedrifter som selger enten magasiner eller filmopplevelser ...

Norskfaget som samfunnssfag

Begrunnelsen for norskfagets sterke stilling har vært skiftende i norsk skolehistorie. Nå er det nasjonsbyggende elementet tonet mye ned, mens det demokratiske elementet har fått større plass: Skal elevene

kunne fungere som samfunnsborgere, er det helt nødvendig at elevene forlater skolen med gode lese- og skriveferdigheter!

Leser man læreplanene i samfunnssfag, krl og elevmedvirkning nøyne, finner man der mange læreplanmål som står en norsklærer nær. Leter man etter muligheter for tverrfaglig samarbeid, kan det med andre ord være fruktbart å lete etter kompetanseområder som ligner hverandre.

Mer frustrerende er det å lete etter sammenfallende temaer, for i LK06 er tidsperioder og temaer sjeldent nevnt. Men norsklæreren står desto friere til å foreslå sine egne temaer, for eksempel krigslitteratur (norsk og samfunnssfag), liv og død i norsk litteratur (norsk og krl) eller diskusjonsinnlegg på nettet (norsk og elevmedvirkning).

Tørre fagplaner med lite spenst

Norsklærere og elever som føler at fagplanen i norsk virker litt småkjedelig, bør huske på at Læringsplakaten slår fast at skolen skal stimulere elevenes lærelyst og nysgjerrighet. Videre er det slik at skolen skal fremme varierte arbeidsmåter. Ikke minst er dette viktig med tanke på guttene, som ifølge mange undersøkelser sliter med skolemotivasjonen.

Økt vekt på tverrfaglighet kan bidra til å oppfylle kravene i Læringsplakaten. Norsklærere kan for eksempel ta initiativ til å lage ettårsplaner og treårsplaner for tverrfaglig arbeid. For er det ikke slik at god planlegging gir god og variert undervisning? Det kan da være lurt å ha i mente at fagplanen i norsk allerede inneholder krav om tre fordypningsarbeider: et forfatterskap, et litterært tema og et språklig tema. Tverrfaglige arbeider vil komme i tillegg!

Nedenfor viser vi et utdrag fra en plan for tverrfaglig arbeid. For hvert tema har ett fag blitt tildelt status som styringsfag. (De andre fagene som inngår i det tverrfaglige arbeidet kalles støttefag.) Tabellen inneholder også opplysninger om hva som ellers skal vektlegges i arbeidet, for man kan jo ikke legge vekt på alt hver gang ....

Tema	Fag*	Varighet	Vektlagt ferdighet	Vektlagt fase	Gruppe-inndeling	Presentasjonsmåte	Elevmed-virkning
Krigslitteratur	Norsk Samfunnssfag	18 timer	Fagskriving	Datainnsamling	Individuelt arbeid	Skrivedag	Valg av lesestoff
Teknologi	KRL Norsk	14 timer	Lage innlegg	Presentasjon	Niergrupper	Folkemøte	Valg av roller
Kortfilm	Norsk Kunst/håndverk	30 timer	Lage manus	Idéfase	Seksergrupper	Filmgalla	Valg av gruppe

*Styringsfag i fet skrift – støttefag i normal skrift

ELEV MEDVIRKNING

- Drøfte hva god møtekultur er
- Ta personlig standpunkt, fremme og argumentere for en sak og lage debattinnlegg
- Planlegge og gjennomføre møter og ta ansvar for ulike grupperoller
- Skrive og legge fram møtereferat
- Diskutere forskjeller mellom beskrivelser og vurderinger

KRL

- Drøfte kristendommens betydning for kultur og samfunnsliv
- Reflektere over temaer som identitet og livstolkning, natur og kultur, liv og død, rett og galt, sosialt og økologisk ansvar, teknologiske utfordringer, fredsarbeid og demokrati, familie og venner, samliv, heterofili og homofili, ungdomskultur og kroppskultur

MAT OG HELSE

- Planlegge og gjennomføre måltid i forbindelse med høytider eller fest og ha en vertskapsrolle
- Vurdere kostholdsinformasjon og reklame i media
- Drøfte hvordan markesføringsmetoder kan påvirke hvilke matvarer forbrukerne velger
- Utvikle, produsere, gi produktinformasjon og reklamere for et produkt

MUSIKK

- Velge uttrykk og formidlingsform i egen musisering og grunngi valgene
- Øve inn og fremføre et repertoar av musikk og dans fra ulike sjangere med vekt på rytmisk musikk
- Gjøre rede for hvordan musikk gjenspeiler trekk ved samfunnsutvikling og ungdomskultur og hvordan dette kan komme til uttrykk gjennom ulike former for musikk

ENGELSK

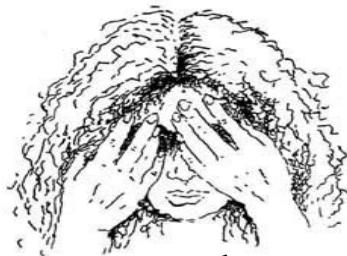
- Identifisere vesentlige språklige likheter mellom engelsk og eget morsmål
- Beskrive formverk og tekststrukturer
- Skrive tekster som forteller, beskriver, argumenterer og formidler beskjed
- Skille mellom positivt og negativt ladde uttrykk
- Beskrive tema og komposisjon i tekster
- Lese tekster fra sjangrene dikt, novelle, roman og skuespill

KUNST OG HÅNDVERK

- Tegne bildemanus, redigere og manipulere digitale opptak og vurdere bruk av egne virkemidler
- Vurdere ulike budskap, etiske problemstilinger og visuell kvalitet i film, reklame, nettsteder og dataspill
- Dokumentere eget arbeid i multimediepresentasjoner
- Samtale om hvordan kunstnere har uttrykt seg gjennom foto, film og video, og bruke dette som utgangspunkt for eget arbeid

SAMFUNNSFAG

- Finne eksempler på hendelser som har vært med på å forme dagens Norge, og reflektere over hvordan samfunnet kunne ha blitt dersom hendelsene hadde utviklet seg annetledes
- Skape fortellinger om mennesker i fortiden, og slik vise hvordan rammer og verdier i samfunnet påvirker tanker og handlinger
- Finne frem til og presentere aktuelle samfunnsspørsmål, skille mellom meninger og fakta, formulere argumenter og drøfte spørsmålene.
- Drøfte forholdet mellom seksualitet og kjærlighet i lys av kulturelle normer

Bokmtaler:

Mini-teksthefte om temaet skam

Lena Kaaberbøl: «Skammar-serien»

Den danske forfatteren Lena Kaaberbøl har diktet opp et middelaldersamfunn der hovedpersonen Dina har magiske evner. Hun kan bringe fram de mest skamfulle øyeblikk hos de menneskene som hun ser inn i øynene. Skammerøyne gir Dina makt, men også bitre uvenner, for det er langt fra alle som liker at Dina kan se deres mørkeste minner.

Bergljot Hobæk Hoff: «Skammen»

Hovedpersonen i denne slektssagaen heter Idun Hov. Når romanen starter, er Idun innlagt på en psykiatrisk institusjon. Leserne følger Idun og hennes familie gjennom små fortellinger og dagboknotater.

Iduns problemer stammer fra faren Vemund, en prest som fikk landssvikdom etter den andre verdenskrigen. Iduns mor prøver å glatte over dommen og fjerne alle minnene som kan knyttes til farens nazi-fortid. Iduns bror og søster skifter etternavn og slipper å stå til rette for det faren har gjort. Men Idun «arver» farens skam og blir en hakkekylning for alle dem som valgte rett side under krigen.

Dag Solstad: «T. Singer»

Hovedpersonen T. Singer skammer seg over små og store episoder, og rett som det er gjemmer han ansiktet i hendene og sier «Nei! Nei!». Singer kan for eksempel skamme seg over at han forveksler folk som han ikke har møtt på lenge.

Særlig skammer han seg over en bagatellmessig episode fra barndommen, da han ble oppdaget av en onkel mens han lekte med lekene i en lekebutikk. Var han noen gang blitt mer ydmyket? Hvor mange mennesker hadde gjennom denne episoden fått god grunn til å baksnakte ham?

Og var det ikke en stor skam at han hadde tenkt på å forlate kona si rett før hun døde i en bilulykke? Singers liv går i stor grad ut på å skjule skammen for andre. Leseren stiller seg litt etter litt spørsmålet om Singer egentlig har så mye å skamme seg for. For er det ikke slik at de som skammer seg mest, i bunn og grunn kan ha lite å skamme seg for? Og er det ikke de som aldri føler skam, som burde ha skammet seg mest av alle?

Pål Gulbrandsen m.fl.: Skam i det medisinske rom

Artikkelsamling om leger og pasienter som opplever skam. Skribentene stiller spørsmål som sjeldent får fram til avsoverskriftene:

- Er det vanlig at leger skammer seg når de ikke klarer å gjøre en pasient frisk?
- Hvorfor er skam utbredt blant rusmisbrukere og voldsofre?
- Hva slags skam knytter seg til abort og kjønnssykdommer?
- Hvordan kan legene best hjelpe skamfulle pasienter?

SITATER:

Velsignet er de feil som etterlater skamfølelse i oss.

Georges Bernanos

Skamma er vondare enn noko anna vondt.

Olav Duun

Ethvert menneske sleper på en hemmelig skam.

Aksel Sandemose

Hva? Skal jeg holde lyset for min skam? Den lyser altfor meget av seg selv.

William Shakespeare

Jo flere ting en mann skammer seg over, jo mer respektabel er han.

George Bernard Shaw

Hver gang du har det vondt, skal du minne deg selv om at det er ingen skam i det.

Aurelius Marcus

Det er en skam at 70.000 barn i Norge lever under fattigdomsgrensen.

Odvar Nordli

Artikkel fra Nynorskordboka:

skam -ma [-mi] (norr *skømm*)

- 1 svivørding, vanære føre s- over ein / få, ha s- av noko / fy for s-! / han er ei s- for heile bygda / leve i s-ma / sitje der med s-ma / gjere s- på vere betre enn; skjemme ut, vanære / ikkje gjere s- på klubben idr: få ei god plassering i ei tevling / gjere noko for s-s skuld / gjere noko til s-me vise at noko ikkje er rett
- 2 blygsel; (kjensle for) sømd bli heit el. raudne av s- / bite hovudet av all s- setje alleosomelege omsyn til side / ikkje eige s- i livet
- 3 skade, ulykke det er både s- og skade / el. synd og s- / s- få den som seier slikt / s- å seie dessverre

Oppslagsord i Bokmålsordboka:

skambite	~bite bite fordervet tre sauер ble skambitt av en løshund
skambud	~bud urimelig lavt bud
skamfere	skamfe're v2 (fra lty) skade stygt, forderve falle ned og s- seg
skamfull	~full som skammer seg bli s- over noe
skamfølelse	~følelse følelse av skam
skamklippe	~klippe ødelegge ved å klippe galt
skamleppe	~leppe kjønnsleppe
skamløs	~lös el. ~laus uten skamfølelse, frekk, skjendig s- oppførsel, beskyldning
skamløshet	~løshet -a el. -en det å være skamløs
skamme	skamme v1 (norr skamma 'skjemme, vanære') refl: føle skam, bli skamfull du skulle s-deg / s- seg over noe
skammekrok	~krok krok, hjørne der usikkelige barn må stå til straff komme, stå i s-en / sette, stille en i s-en også: gjøre skam på en, overgå en
skamplatt	skam platt skamflekk

«Det er skammelig hvor lite vi skammer oss for tiden, mener de som har levd lenge. De minnes gamle dager, da felles normer regulerte samfunnet. Da det var skammelig å stikke seg ut, gå fallitt, være homo eller singel og gravid.»

Sylvia Leander

Skjønnlitterære skriveoppgåver – nynorsk

NB: Du skal berre velje ei av oppgåvene!

Maleri av Constantin Hansen (1804-1880)

Oppgåve 1

Skriv ei forteljing som passar til biletet. På ein eller annan måte skal forteljinga handle om skam. Tittelen lagar du sjølv.

Oppgåve 2

Skriv ei forteljing om ein person som skammar seg over at han eller ho ein gong kom fem minutt for seint. Både innleiinga og avslutninga skal innehalde desse orda: «Eg skulle ha vore der.» Tittelen lagar du sjølv.

Oppgåve 3

Skriv eit eventyr om mannen – eller kvenna – som skamma seg altfor mykje og altfor ofte. Tittelen lagar du sjølv.

Oppgåve 4

«Ethvert menneske bærer på en hemmelig skam,» skreiv den dansk-norske forfattaren Aksel Sandemose. Skriv ei truverdig forteljing som passar til dette sitatet. Tittelen lagar du sjølv.

Lykke til!!!

Sakprosaoppgaver – bokmål

NB: Du skal bare velge én av oppgavene!

Oppgave 1

Skriv en artikkel om ungdom og skamfølelse. Velg overskrift selv.

Oppgave 2

Lag et kåseri der du fletter inn ett eller flere sitater om skam.

Oppgave 3

Skriv et portrettintervju med en tigger. Sørg for at tiggeren fremstår som et menneske med rike erfaringer og gjennomtenkte synspunkter.

Oppgave 4

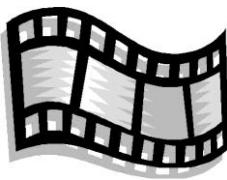
Tenk deg at du skal overrekke hjemkommunen din et maleri som handler om skam. Skriv den talen som du vil holde under overrekkelsen. Sørg for at du underveis i talen både beskriver og forklarer maleriet.

Oppgave 5

Skriv et leserinnlegg/debattinnlegg der du angriper noen for å føle for lite skam. Sørg for at du underbygger synspunktene dine på en god måte.

Lykke til!!!

Nye kortfilmer til bruk i klasserommet

En Oscar-pris og en Gullpalme-vinner er blant de godbitene som Norsk Filminstitutt for en billig penge har gjort tilgjengelig for norske skoler. DVD-en «Norsk Kort 2006» inneholder 28 kortfilmer fra i fjor. Nedenfor presenterer vi de filmene som passer best for ungdomsskolen.

Den danske dikteren (15 minutter)

Med denne rolige og nydelige filmen vant Torill Kove Oscar-prisen for beste animerte kortfilm i 2006. Filmen handler om en dansk dikter som reiser til Norge for å finne inspirasjon hos sitt store forbilde Sigrid Undset. Underveis får vi møte Kristin Lavransdatter, som viser seg å ha mye til felles med den danske dikteren. Tilfeldighetenes spill er også et viktig tema i denne kortfilmen, der Liv Ullmanns fortellerstemme blir som prikken over i-en. «Den danske dikteren» kan for eksempel brukes som en oppstart til Sigrid Undsets forfatterskap.

Der nede sørger de ikke (10 minutter)

To ungdomsskoleelever mistrives i klassen sin. En dag sniker de seg ut fra svømmehallen og ned i sløydsalen, der de ødelegger alt det som medelevene har laget. Historien er opprinnelig skrevet av Bjarte Breteig og finnes i samlingen «Surrogater». Per Sveinung Larsen har gjort novellen om til kortfilm. Overgangen fra bok til lerret kan være interessant. I Agder-fykene har Breteig og Larsen reist rundt til skolene og fortalt om arbeidet som en del av Den kulturelle skolesekken.

Grenselos (10 minutter)

En tenåringsgutt hjelper en ung dame med å flykte fra Norge under krigen. Men hvem er hun? Er hun utsendt av tyskerne for å avsløre de norske fluktrutene over til Sverige? Dramaet inviterer til meddiktning fra elevenes side, for slutten er åpen. Lydbildet virker gjennomtenkt og velegnet for en analyse. Alle dialogene foregår på trøndersk. Regi ved Erling Normann.

Alene menn sammen (14 minutter)

Flere kjente skuespillere medvirket i denne filmen av Trond Fausa Aurvåg, som ble belønnet med Amanda-prisen for beste kortfilm i 2006. Den litt spesielle tittelen sier mye om temaet i teksten, for her møter vi voksne menn som er blitt vraket av sine kjærestes og som etterpå finner sammen i en form for fellesskap. Filmen egner seg godt for analyse, og elevene kan vurdere om filmen tegner et ekte bilde av kjærlighetssorg – og de kan diskutere ulike veier ut av sorgen.

Noen ganger gjør det vondt (6 minutter)

Også denne filmen har samlivsbrudd som tema, og også i denne filmen er det mannen som er blitt vraket. Elever og lærere vil nok være enige om at filmen er merkelig: Mannen nekter å gi slipp på kvinnen i sitt liv og klenger seg fast til føttene hennes – men hun merker ingenting. Regi ved Geir Henning Hopland.

Road Movie (6 minutter)

Lett underholdende samtale mellom to menn om jakten på kjærligheten. Samtalen illustreres med klipp fra et kvinneliv, og på slutten av filmen møter samtalepartnerne den kvinnen som seerne er blitt kjent med. Selve handlingen er kanskje ikke så mye å bli klok på, men det fortellertekniske grepene kan inspirere elever som skal lage sine egne filmer. Et par klipp med seksuelt innhold. Regi ved Siv Aksnes og Niels Petter Hærrem.

Andre kortfilmer

«Mr Mustache» er en dokumentarpreget kortfilm der menn med store barter blir intervjuet. Artig for elevene. Gulløve-vinneren «Sniffer» kan nok virke absurd for elevene, men det kan være fruktbart å diskutere hvorfor denne kortfilmen er blitt belønnet med gjeve priser.

Fra NRKs «Ekko av Ibsen»-serie er det kommet med to novellefilmer som hver varer i 30 minutter. I «Kjøter» av Maruis Holst slipper mannen en løshund inn i huset, bare for å irritere kona. I «Trøbbel» avsløres hemmeligheter når en svensk tv-kjendis blir invitert hjem i stua.

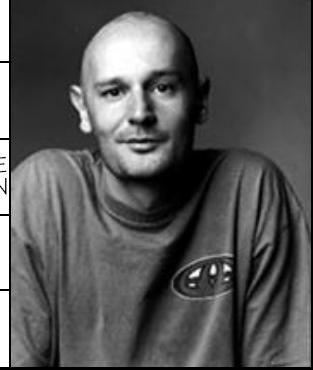
FILMKRYSS

PÅ NYNORSK

OMRÅDE	↑	BÅTHUSA	500	↑	TEIP
EIT LAND					
SUBJ.				INSEKTET	
TRE-REST	↓				
VERDS-DEL					MYTANE
	↓				

NEKTINGS-ORD	↑	BATEN	↑	VEKE-DAG	↓	MED-LEM-MEN	↑	SIDAN	↑	BLÄTT-PLAGG	HUSLAUS	↑	PODANE		EIGE-DOMS-ORD	→			
TIDS-PUNK-TET															PREP.		NEW-TON	→	
UNG-DYR						SKRÄ-NINGA				VOKALAR			G.-NAMN	↓					
MÅNAD						OVER-SIKTA							VEKSE		IKKJE HEIL		LIKE	→	
	→					PREMIERE													
BAL-KONG	ORD-RETT		BUNT MED KORN							HYL			DES-SERT		HELT				
													AN-SIKTET			↓			
VÅT PLASS														ADV.			HARALD ...		
KONJ.			SUTRE											SORT					
ÄL-REIT			TO LIKE																
	→		TIRRE												TYG-DE				
TIL SUPPA						KNE-BUKSE													
ÅRS-TID		FISK	TAL-ORD				FARGE						BOK-STAV 16						
	→														RYDDE				
AKK OG ...			.... WATHNE (TV2)	↓		LOKKE-MAT	PARA-DIS STRÅ						ADAM OG ...			OM		FLIRE	
	→														TYGGI				
KOM-PO-NIST			TO LIKE	ℳ											BIB, NAMN				
	→														SPORT				
ROV-DYR						EIT LAND									NAMN				
LYD																			
							KRAVSTOR												

Bindestreker og bindebokstaver

På norsk kan vi sette sammen korte ord til lange, sammensatte ord. For eksempel er det sammensatte ordet «hundehus» satt sammen av de to ordene «hund» og «hus». Bindebokstaven «e» er lagt til for å gjøre uttalen enklere. Ofte er det vanskelig å vite hvordan ordene skal settes sammen. Oppgaven som du ser nedenfor, går ut på å lage sammensatte ord. Bruk gjerne ordbok om du er i tvil om stavemåten!

1 <input type="text" value="hest"/> + <input type="text" value="hale"/> = _____	<input type="text" value="blomst"/> + <input type="text" value="potte"/> = _____
2 <input type="text" value="Wien"/> + <input type="text" value="loff"/> = _____	<input type="text" value="laks"/> + <input type="text" value="trapp"/> = _____
3 <input type="text" value="jul"/> + <input type="text" value="aften"/> = _____	<input type="text" value="vindu"/> + <input type="text" value="plass"/> = _____
4 <input type="text" value="vin"/> + <input type="text" value="glass"/> = _____	<input type="text" value="brennevin"/> + <input type="text" value="glass"/> = _____
5 <input type="text" value="studium"/> + <input type="text" value="teknikk"/> = _____	<input type="text" value="laboratorium"/> + <input type="text" value="forsøk"/> = _____
6 <input type="text" value="akvarium"/> + <input type="text" value="fisk"/> = _____	<input type="text" value="høvding"/> + <input type="text" value="sønn"/> = _____
7 <input type="text" value="viking"/> + <input type="text" value="tida"/> = _____	<input type="text" value="flyktning"/> + <input type="text" value="leiren"/> = _____
8 <input type="text" value="New"/> + <input type="text" value="York"/> + <input type="text" value="lukta"/> = _____	<input type="text" value="barne"/> + <input type="text" value="og"/> + <input type="text" value="ungdom"/> + <input type="text" value="skole"/> = _____
9 <input type="text" value="tur"/> + <input type="text" value="retur"/> + <input type="text" value="billett"/> = _____	<input type="text" value="farge"/> + <input type="text" value="tv"/> + <input type="text" value="diskusjon"/> = _____
10 <input type="text" value="vegg"/> + <input type="text" value="til"/> + <input type="text" value="vegg"/> + <input type="text" value="teppe"/> = _____	<input type="text" value="17."/> + <input type="text" value="mai"/> + <input type="text" value="tog"/> = _____

Bindestrek-kryssord

Alle løsningsordene nedenfor inneholder en bindestrek – og bare én bokstav på den venstre siden av bindestreken. Etter hvert som du løser kryssordet, vil du finne ut hvilke bokstaver som hører hjemme i de rutene som er merket med nummer. Løsningsordet fyller du inn nederst på siden!

- Ordenstall av *n*, «for ... gang»
- Idrettsarrangement med kompass
- Landform skapt av isbreer
- Vannrett strek i et koordinatsystem
- Benevnelse på rike land i nord
- Et homogenisert meieriprodukt
- Pinne man ikke bør rense øret med
- Skjerm brev
- Transportsystem i tunneler
- Medikament for å unngå graviditet
- Klesplagg formet som en bokstav
- Kraftig våpen som ble brukt i 1945
- Andrelaget
- 6. juni 1944
- Manøver for å skifte retning med bil
- Klesplagg som dekker lite
- Klesplagg med stor åpning i halsen
- Næringsstoff i frukt og grønnsaker
- Skiller jentene fra guttene

	-	10								
	-									
9	-									
	-									
	-									
	-									4
	-						7			
3	-									
	-									
	-									
	-									2
	-									
	-									
1	-									
	-									
	-									
	-	6								
	-									8
	-									
	-	5								

Løsningsord

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Kryssord med fremmedord på pro-

Midlertidig, foreløpig	P	R	O						
Person som lever som høre	P	R	O						
Komme med innvendinger	P	R	O						
Politisk reklame	P	R	O						
Erter, tirrer	P	R	O						
By utenfor hovedstaden	P	R	O						
Lærer av høyeste grad	P	R	O						
Spasertur	P	R	O						
Lage, framstille	P	R	O						
Bok for fraværsføring	P	R	O						
Spådom som bygger på tall	P	R	O						
Mattforråd, niste	P	R	O						
Et større arbeid	P	R	O						
Ordklasse	P	R	O						
Tusendel (%)	P	R	O						
Hundredel (%)	P	R	O						
Uløst oppgave	P	R	O						
Næringsstoff	P	R	O						
Religiøs spådom	P	R	O						
Fortjeneste	P	R	O						
Fjernsynssending	P	R	O						
Omriss, kontur	P	R	O						
Innledning, fortale	P	R	O						

TIPS: BRUIK ORDBOKI

Kryssord med fremmedord på re-

Åndedrett, pust	R	E							
Det å komme til krefter igjen	R	E							
Tynt glass til kjemiske forsøk	R	E							
Avissjanger	R	E							
Søppelkjøring, opprydding	R	E							
Se opp til, verdsette	R	E							
Stat, styreform	R	E							
Betale tilbake	R	E							
Gi opp	R	E							
Sette i stand	R	E							
Gudetro, gudsdyrkelse	R	E							
Fredet område	R	E							
Levning fra en helgen	R	E							
Fyrstebolig	R	E							
Ytring, svar	R	E							
Markedsføring	R	E							
Regnskapskyndig person	R	E							
Innbytter	R	E							
Omkved i en vise	R	E							
Sammendrag	R	E							
Riksstyrer, statssjef	R	E							
Anvisning fra lege til apotek	R	E							
Morsom og lettslukt forestilling	R	E							

TIPS: BRUK ORDBOK!

Negative forstavelser

Hva betyr fremmedordene? Mange av dem er litt vanskelige å forstå, men av og til kan vi kjenne igjen deler av ordene. Da kan vi være på god vei til å avsløre ordenes betydning.

Områdene ved Nordpolen kaller vi gjerne for Arktis eller arktiske strøk. Hva er det motsatte? Jo, det må være Anti-Arktis og anti-arktiske strøk. Et par bokstaver er forsvunnet, så i dag snakker vi

helst om Antarktis og antarktiske strøk. Men ordene bærer fortsatt på en historie om at Nordpolen ble oppdaget før Sørpolen, og at det var navnene i nord som var grunnlaget for navnene i sør.

Nedenfor finner du kryssord der løsningsordene inneholder negative forstavelser (a-, an-, anti-, mis- eller u- eller van-). Klarer du å fylle ut alle rutene? Kjerner du til liknende ord?

Likegyldighet, sløvhets

A					
A	N				
A	N				
A	N	T	I		

En som ikke kan lese og skrive

Bakteriedrepende legemiddel

Oppfatte noen på gal måte

Manglende tro på noen

Slå feil, ikke klare noe

Sjalusi

M	I	S					
M	I	S					
M	I	S					
M	I	S					

Det motsatte av fordel

Ikke avgjort

Umulig å greie seg uten

Ikke til å unngå

U						
U						
U						
U						

Dårlig omdømme

Uforsiktighet

Meningslös, sinnssvak

Stelle dårlig med

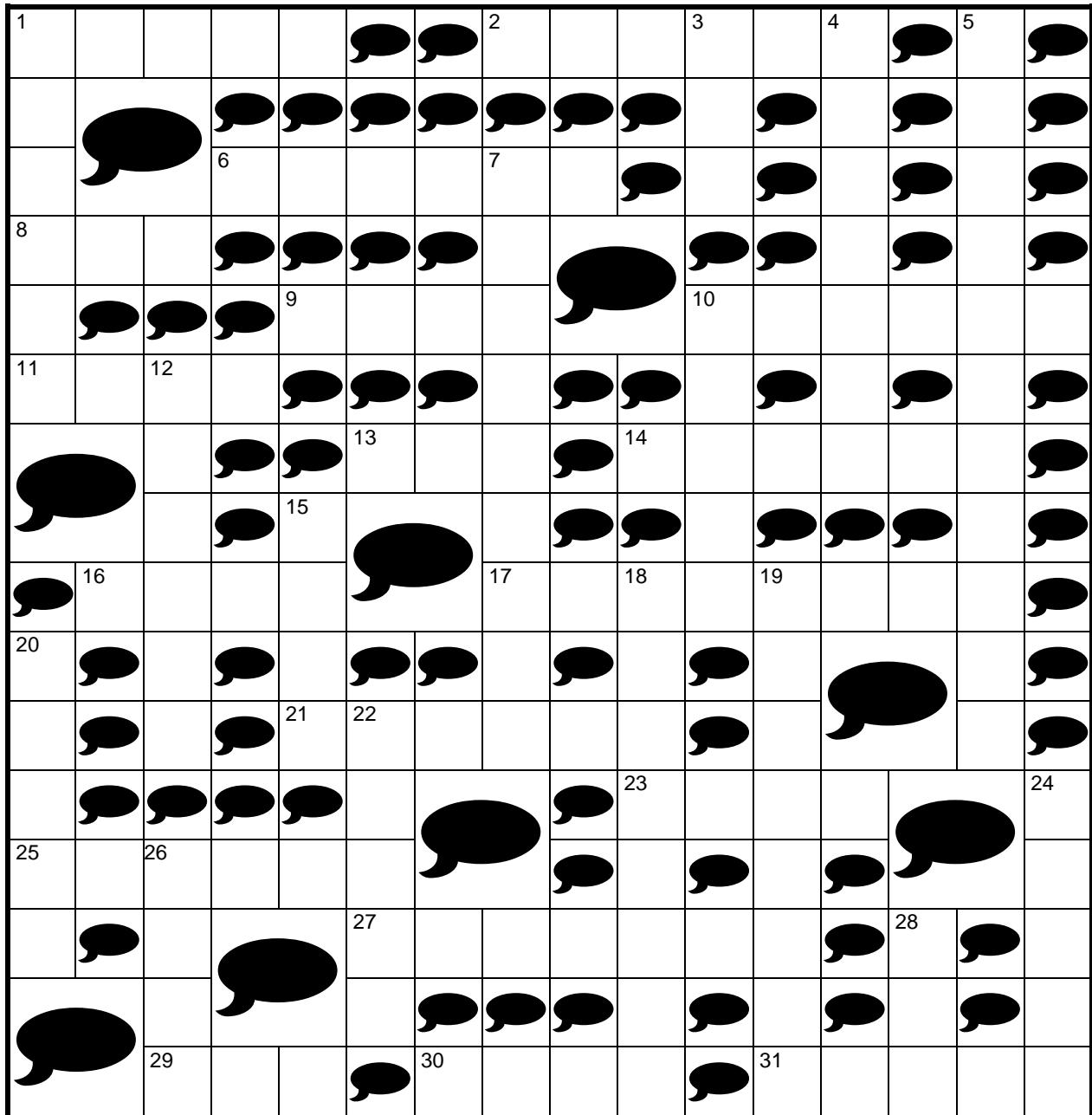
V	A	N			
V	A	N			
V	A	N			
V	A	N			

LYDKRYSS

I dette kryssordet står stikkordene som lydskrift. Hvordan skrives ordene egentlig? Tips: Bruk ordbok!

Vannrett

- 1 /tsjips/
- 2 /båttsja/
- 6 /sjerpa/
- 8 /bægg/
- 9 /bæibili/
- 10 /(ds)jækki/
- 11 /jard/
- 13 /so/

14 /meikøpp/

- 16 /sjiro/
- 17 /autsaider/
- 21 /artsium/
- 23 /amåkk/
- 25 /desain/
- 27 /kættvåk/
- 29 /jenn/
- 30 /pøkk/

31 /jatsi/

- 31 /jatsi/
- 1 /kåbbåi/
- 3 /køpp/
- 4 /attasje/
- 5 /vaitspirit/
- 7 /sykologi/
- 10 /(ds)jins)/

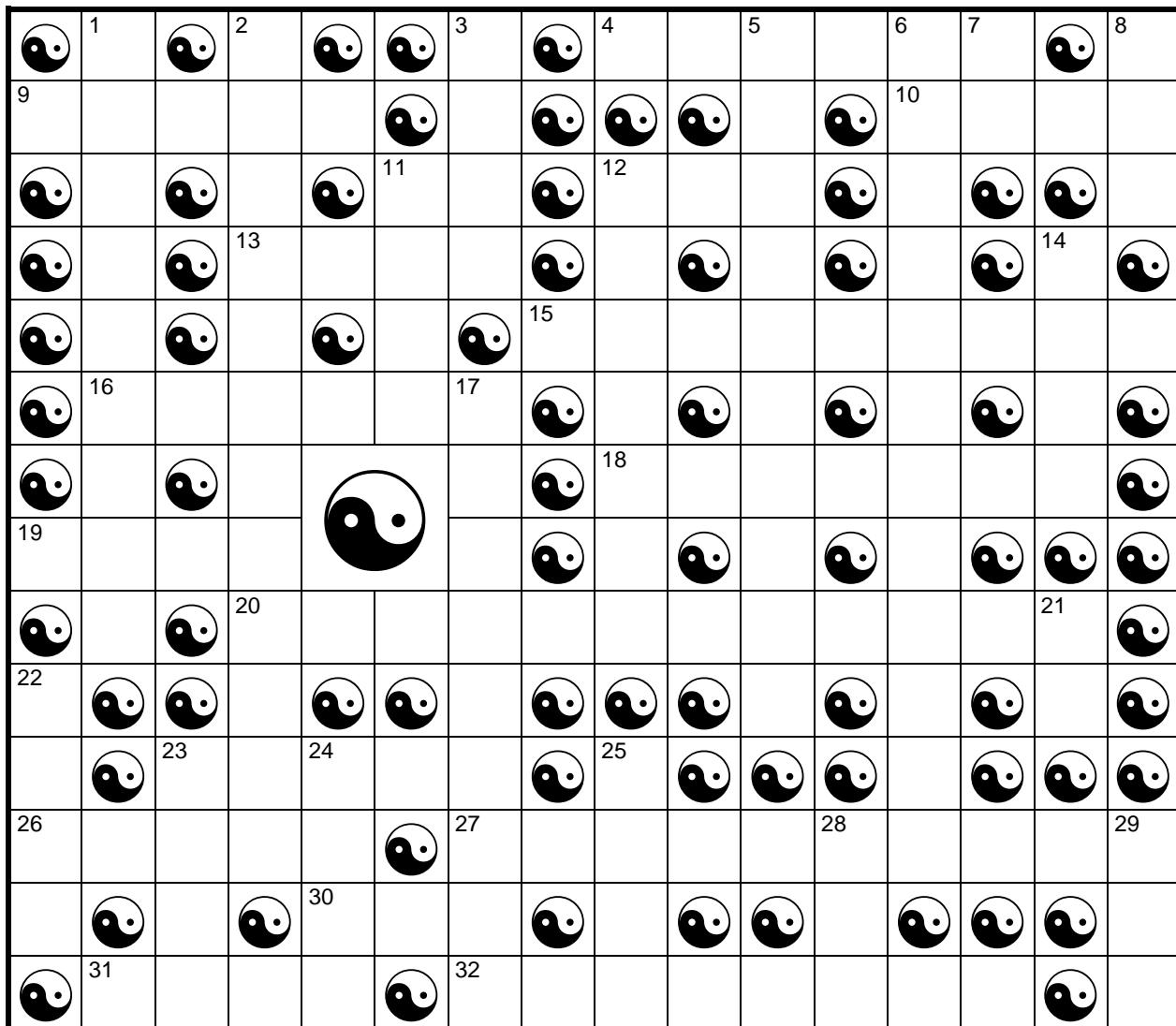
12 /resjime/

- 15 /jåga/
- 18 /tomahåk/
- 19 /ishåkki/
- 20 /hens/
- 22 /rænsj/
- 24 /essei/
- 26 /seksi/
- 28 /hått/

Loddrett

Antonymkryss 1

I dette kryssordet har løsningsordet motsatt betydning av stikkordet som er oppgitt. Lykke til!

VANNRETT

- 4 Offentlig
- 9 Våkne
- 10 Gjerrig
- 11 Bråk
- 12 Ut
- 13 Ære
- 15 Rigid
- 16 Lytte
- 18 Avskjed
- 19 Snakkesalig
- 20 Original
- 23 Spøk

26 Reise seg

- 27 Gjenstridig
- 30 Ja
- 31 Lytte
- 32 Klar

LODDRETT

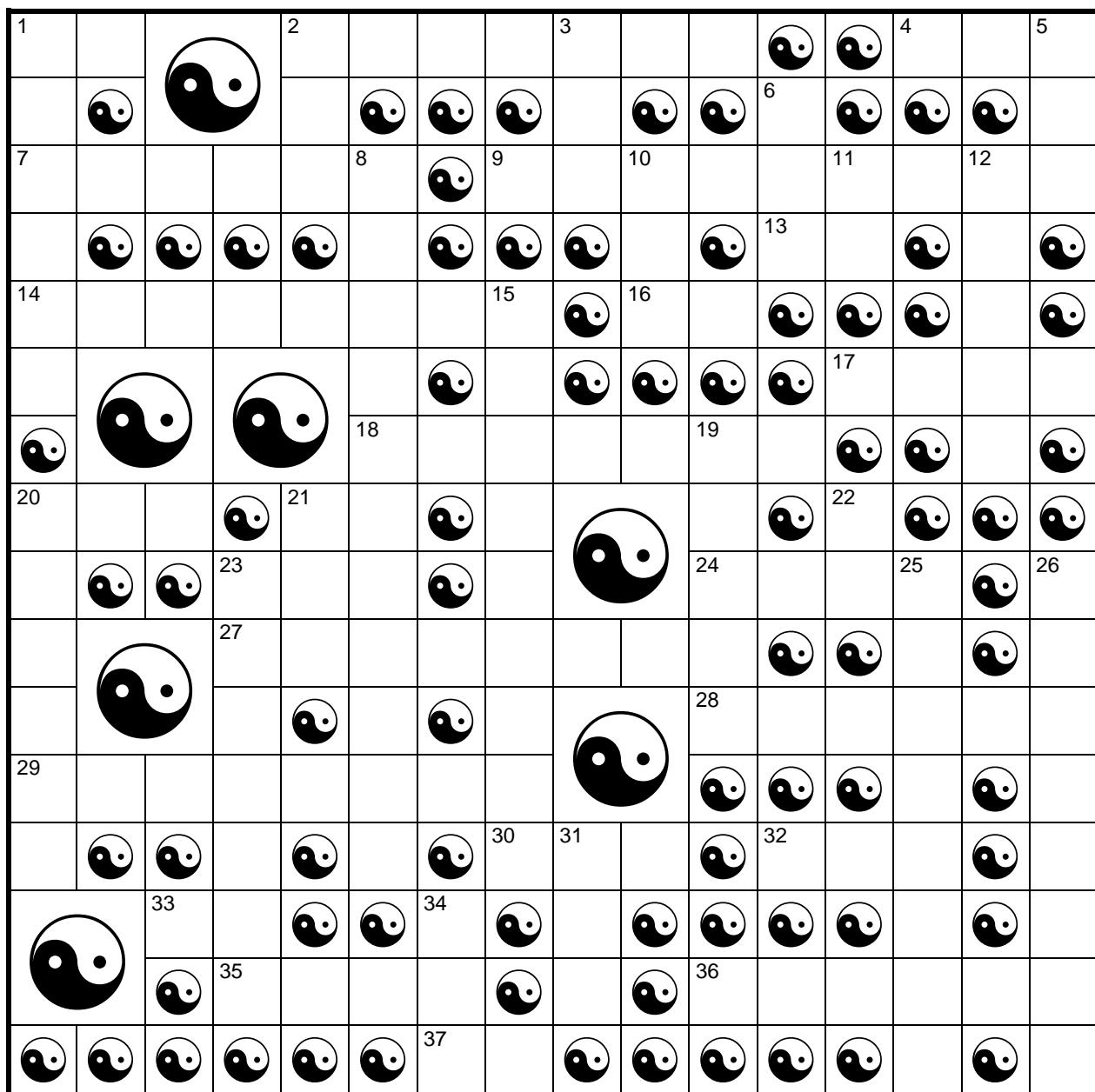
- 1 Flid
- 2 Godhjertet
- 3 Tørke
- 5 Utvide
- 6 Arbeidstaker

7 Gi

- 8 Vest
- 11 Sein
- 12 Legal
- 14 Fiende
- 17 Variert
- 21 Ta
- 22 Kjeller
- 23 Omega
- 24 Arterie
- 25 Alkoholpåvirket
- 28 Minske
- 29 Dårlig

Antonymkryss 2

I dette kryssordet har løsningsordet motsatt betydning av stikkordet som er oppgitt. Lykke til!

Vannrett

- 1 På
- 2 Partisk
- 4 Natt
- 7 Rolig
- 9 Medfølelse
- 13 Stekt
- 14 Divisor
- 16 Motta
- 17 Vår
- 18 Individ

20 Hit

- 21 Inn
- 24 Dum
- 27 Immigrant
- 28 Sirk
- 29 Pessimist
- 30 Ut
- 32 Mørke
- 33 Ta
- 35 Oppe
- 36 Barn

37 Gammel

- 37 Loddrett
- 1 Beordre
- 2 Ja
- 3 Fattig
- 5 Vond
- 6 Der
- 8 Medgjørlig
- 10 Ingenting
- 11 Stjele

12 Eldst

- 15 Diktatur
- 19 Innrømme
- 20 Monolog
- 22 Uro
- 23 Maskulin
- 25 Moderne
- 26 Hustru
- 31 Overflod
- 34 Stygg

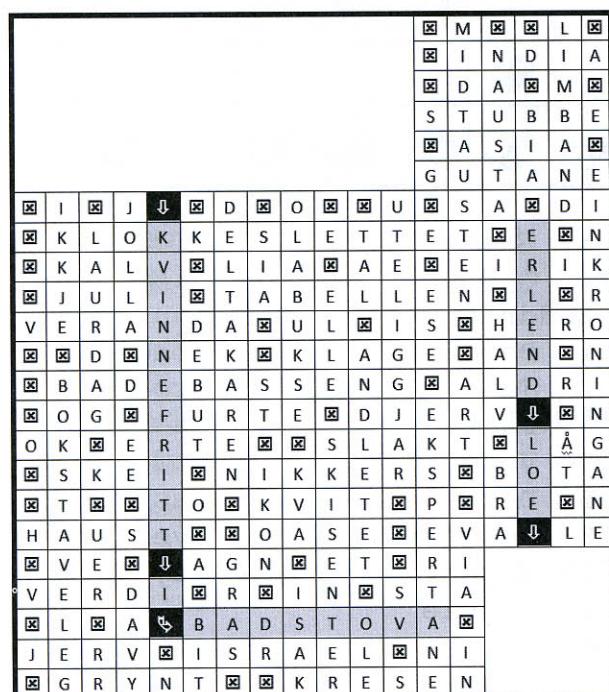
Døgnet rundt –preposisjoner (side 14)

1. på natta
2. om natta
3. i morges
4. til fredag
5. I natt
6. til dag
7. på dagen
8. fra morgen til kveld
9. døgnet rundt
10. på dagen
11. fra morgen til kveld
12. om kvelden
13. om morgenen
14. i ettermiddag
15. I dag
16. på svarte natta
17. utpå
18. i ettermiddag
19. Til natt
20. fra tidenes morgen
21. midt på dagen
22. på lyse dagen

Stilbrudd (side 15)

1. en dritt
2. kjerring
3. musestille
4. kjempedårlag
5. din
6. regjeringa
7. ferdigproduserte
8. bøtten
9. greia
10. repliserte

Filmkryss (side 25)

Bindebokstaver og bindestreker (side 26)

1. hestehale + blomsterpotte
2. wienerloff + laksetrapp
3. julafuten + vindusplast
4. vinglass + brennevinsglass
5. studieteknikk + laboratorieforsøk
6. akvariefisk + høvdingsønn
7. vikingtida + flyktningleiren
8. New York-lufta + barne- og ungdomsskole
9. tur-retur-billett + farge-tv-diskusjon
10. vegg-til-vegg-teppe + 17. mai-tog

Bindestrek-kryssord (side 28)

N	-	T	E					
O	-	L	Ø	P				
U	-	D	A	L				
X	-	A	K	S	E			
I	-	L	A	N	D			
H	-	M	E	L	K			
Q	-	T	I	P	S			
E	-	P	O	S	T			
T	-	B	A	N	E			
P	-	P	I	L	L	E		
T	-	T	R	Ø	Y	E		
A	-	B	O	M	B	E		
B	-	L	A	G	E	T		
D	-	D	A	G	E	N		
U	-	S	V	I	N	G		
G	-	S	T	R	E	N		
V	-	G	E	N	S	E		
C	-	V	I	T	A	M	I	N
Y	-	K	R	O	M	O	S	O

Antonymkryss 2 (side 33)

A	V		N	Ø	Y	T	R	A	L	D	A	G
D		E			I		H			O		
L	I	V	L	I	G	S	K	A	D	E	F	R
Y			J			L	R	Å	N			
D	I	V	I	D	E	N	D	T	A		G	
E			N	E					H	Ø	S	T
			S	A	M	F	U	N	N		T	
D	I	T		U	T	O			E	R		
I		F		R	K			K	L	O	K	E
A		E	M	I	G	R	A	N	T	L	K	
L		M	D	A			E	K	S	A	K	T
O	P	T	I	M	I	S	T			S	E	
G		N	G	I	N	N	L	Y	S	M		
	G	I		P	Ø			I	A			
		N	E	D	E	D	V	O	K	S	E	N
			N	Y				K	N			

PRO-kryss (side 28)

P	R	O	V	I	S	O	R	I	S	K
P	R	O	S	T	I	T	U	E	R	T
P	R	O	T	E	S	T	E	R	E	
P	R	O	P	A	G	A	N	D	A	
P	R	O	V	O	S	E	R	R	E	
P	R	O	V	I	N	S	B	Y		
P	R	O	F	E	S	S	O	R		
P	R	O	M	E	N	A	D	E		
P	R	O	D	U	S	E	R	E		
P	R	O	T	O	K	O	L	L		
P	R	O	G	N	O	S	E			
P	R	O	V	I	A	N	T			
P	R	O	S	J	E	K	T			
P	R	O	N	O	M	E	N			
P	R	O	M	I	L	L	E			
P	R	O	S	E	N	T				
P	R	O	B	L	E	M				
P	R	O	T	E	I	N				
P	R	O	F	E	T	I				
P	R	O	F	I	T	T				
P	R	O	G	R	A	M				
P	R	O	F	I	L					
P	R	O	L	O	G					

Kryssord med forstavelser (side 31)

A	P	A	T	I						
A	N	O	R	E	K	S	I			
A	N	A	L	F	A	B	E	T		
A	N	T	I	B	I	O	T	I	K	A
M	I	S	F	O	R	S	T	Å		
M	I	S	T	I	L	L	I	T		
M	I	S	L	Y	K	K	E	S		
M	I	S	U	N	N	E	L	S	E	
U	L	E	M	P	E					
U	A	V	G	J	O	R	T			
U	U	N	N	V	Æ	R	L	I	G	
U	U	N	N	G	Ä	E	L	I	G	
V	A	N	R	Y						
V	A	N	V	A	R					
V	A	N	V	I	T	T	I	G		
V	A	N	S	K	J	Ø	T	T	E	

Lydkryss (side 31)

RE-kryss (side 29)

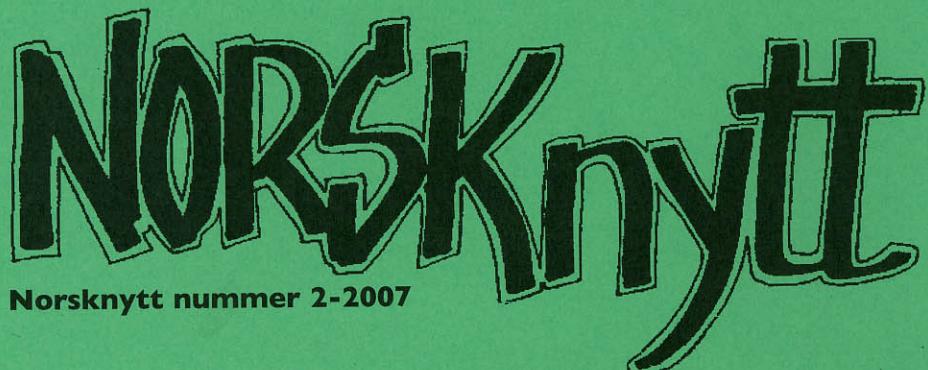
R	E	S	P	I	R	A	S	J	J	N
R	E	K	R	E	A	S	J	J	N	
R	E	A	G	E	N	S	R	Ø	R	
R	E	P	O	R	T	A	S	J	E	
R	E	N	O	V	A	S	J	J	N	
R	E	S	P	E	K	T	E	R	E	
R	E	P	U	P	B	L	I	K	K	
R	E	F	U	N	D	E	R	E	E	
R	E	S	I	G	N	E	R	E	E	
R	E	P	A	R	E	R	E	E	E	
R	E	E	L	I	G	I	O	N	N	
R	E	E	S	E	R	V	A	T	T	
R	E	E	S	E	R	V	A	T	T	
R	E	E	F	R	E	N	G	E	N	
R	E	E	S	Y	M	E				
R	E	E	G	E	N	T				
R	E	E	S	E	P	T				
R	E	E	V	Y						

Antonymkryss (side 32)

D	O		F	P	R	I	V	A	T	Ø
S	O	V	N	E	L		N	R	A	U
V	D	R	O	I	N	N	B		T	
E	S	K	A	M	L	S	E	V		
N	K	S	F	L	E	K	S	I	B	E
S	N	A	K	K	E	E	R	D	N	
K	P		N	G	J	E	N	S	Y	N
T	A	U	S	S	A	N	G			
P	F	O	R	F	A	L	S	K	N	I
L	U	O		E		V	I			
O	A	L	V	O	R	E		E		
F	A	L	L	E	M	E	D	G	J	Ø
T	F	N	E	I	R	K		O		
T	A	L	E	G	R	U	M	S	E	D

B-postabonnement

Returadresse:
Norsknytt
Postboks 303
7601 LEVANGER

Innhold

- 4 Kunnskap i kolonner
- 5 Ordforklaringer
- 6 Feilsamling
- 7 Leselogg
- 8 Vurdering i Kunnskapsløftet
- 9 Egenvurdering av rettskrivning
- 10 Rettskrivningstabeller
- 12 Svenske språkblomster
- 13 Norske språkblomster
- 14 Preposisjoner
- 15 Stilbrudd
- 16 Nynorskbingo
- 17 Sammensatte ord
- 18 Tverrfaglighet i K06
- 20 Mini-teksthefte
- 22 Skriveoppgaver
- 24 Kortfilmer 2007
- 25 Filmkryss
- 26 Bindebokstaver og bindestreker
- 27 Bindestrek-kryssord
- 28 PRO-kryss
- 29 RE-kryss
- 30 Forstavelseskryss
- 31 Lydkryss
- 32 Antonymkryss